

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Одеське відділення Міжнародного благодійного фонду
національної пам'яті України
Академічний центр «Наука та освіта»
Одеський академічний центр Міжнародної академії наук

Програма
2-ї науково-практичної конференції
**«Феномен тоталітаризму,
його прояви та шляхи подолання»**

10–12 квітня 2014 року

Одеса • ОНУ • 2014

Шановні колеги!

Комплексна програма «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання» започаткована в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова у 2012 році. Розміщена на web-сайті ОНУ: <http://onu.edu.ua/uk/science/sprograms/>

За планом науково-дослідних робіт ОНУ на 2013–2017 роки затверджена комплексна міжфакультетська міжкафедральна тема № 110 «Дослідження феномену тоталітаризму, його проявів та шляхів подолання» (наказ № 778-18 від 14.03.2013 року, державний реєстраційний номер 0113U002696).

У 2013 році за програмою і темою відбулись студентська наукова конференція ОНУ (25–27 квітня) та Міжнародна науково-практична конференція «Особа в тоталітарному суспільстві: рефлексії XXI століття» (23–27 червня).

У 2014 році проводиться 2-га науково-практична конференція «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання» (10–12 квітня).

На 2015 рік запланована 3-тя науково-практична конференція «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання».

Запрошуємо до участі в комплексній програмі, науковій темі, конференціях і всіх наступних заходах.

Довідки за тел.: (048) 700-69-50, (094) 952-99-50
e-mail: razum@onu.edu.ua, razum@ukr.net
Лідія Всеволодівна Ковальчук

На обкладинці — фото Фелікси Ковальчик
«Памяті Олега Соколова. Перейти безодню» (2011)

2-га науково-практична конференція «Феномен тоталітаризму, його прояви та шляхи подолання»

Порядок роботи:

10 квітня (четвер)

Головний корпус ОНУ

вул. Дворянська, 2, 2-й поверх, конференц-зал

З 13:30 — реєстрація учасників і гостей.

14:00 — відкриття конференції та перше засідання: **«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму: теоретичний та історичний аспекти».**

11 квітня (п'ятниця)

Головний корпус ОНУ

вул. Дворянська, 2, 2-й поверх (праве крило), ауд. 72

З 14:00 — друге засідання: **«Етичний та естетичний аспекти осмислення феномену тоталітаризму і посттоталітаризму».**

12 квітня (субота)

Головний корпус ОНУ

вул. Дворянська, 2, 2-й поверх (праве крило), ауд. 72

З 14:00 — круглий стіл **«Масове суспільство як джерело тоталітаризму».**

Підведення підсумків та закриття конференції.

Регламент:

- доповіді (включаючи презентації) — до 10 хвилин;
- запитання після кожної доповіді і обговорення — до 15 хвилин;
- підведення підсумків засідання — до 20 хвилин;
- виступи на круглому столі — до 5 хвилин по кожному з питань;
- підведення підсумків роботи конференції — до 20 хвилин.

Робочі мови конференції — українська та російська.

10 квітня (четвер), з 14:00

Відкриття конференції

*Головний корпус ОНУ
вул. Дворянська, 2, 2-й поверх, конференц-зал*

Перше засідання:

**«Феномен тоталітаризму і посттоталітаризму:
теоретичний та історичний аспекти»**

Ведучі — кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат історичних наук, доцент
Едуард Петрович Петровський

Секретар — аспірант кафедри культурології
Тимофій Миколайович Черопіта

1. Политико-антропологические основания современной демократии в условиях посттоталитарной адаптации.

Докладчик — кандидат политических наук, старший преподаватель кафедры политологии Института социальных наук ОНУ *Михаил Александрович Шабанов.*

2. Особенности исследования феномена национального характера в современной гуманитаристике.

Докладчик — кандидат философских наук, доцент кафедры философии естественных факультетов философского факультета ОНУ *Ирина Ивановна Старовойтова.*

3. Природа тоталитаризма: обзор современных теорий.

Докладчик — магистрант кафедры философии естественных факультетов философского факультета ОНУ *Екатерина Алексеевна Московская.*

Научный руководитель — кандидат философских наук, доцент *Елена Сергеевна Петриковская.*

4. Тоталітарна політична свідомість.

Доповідач — студентка 4-го курсу Інституту соціальних наук ОНУ (кафедра міжнародних відносин) *Вікторія Дмитрівна Олішевська*.

Науковий керівник — доктор політичних наук, професор *Ольга Іллівна Брусиловська*.

5. Категорія «признання» в тоталитарном государстве.

Докладчик — аспірант кафедри культурології філософського факультету ОНУ *Тимофей Николаевич Черопита*.

Научний керівник — кандидат філософських наук, доцент *Клара Вікторівна Ушакова*.

6. Поняття «політичного» у Карла Шмітта.

Доповідач — студент 4-го курсу Інституту соціальних наук ОНУ (кафедра політології) *Андрій Сергійович Бондаренко*.

Науковий керівник — кандидат політичних наук, старший викладач *Михайло Олександрович Шабанов*.

Перерва 15 хвилин

7. Червоний терор в Одесі 1917–1918 років.

Доповідач — студентка 2-го курсу Інституту холоду, кріотехнологій та екоенергетики імені В. С. Мартиновського Одеської національної академії харчових технологій (кафедра філософії, соціології та права) *Наталія Анатоліївна Баран*.

Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Олександр Григорович Шишко*.

8. Спогади про Жовтневу революцію у 1920-х роках: «пригадування» та вплив на радянську людину.

Доповідач — магістрант кафедри історії факультету гуманітарних наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» *Оксана Михайлівна Клименко*.

Науковий керівник — доктор філософії (Ph.D.), кандидат історичних наук, доцент *Наталія Василівна Шліхта*.

9. Геноцид вірмен 1915–1923 років. Історико-правові застави.

Доповідач — студентка 1-го курсу економіко-правового факультету ОНУ (кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права) *Ліліт Арменівна Бегларян*.

Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Олексій Ілліч Домбровський*.

10. Теоретико-практичний аспект взаємовпливів політичної ідеології та діяльності нацистського режиму.

Доповідач — асистент кафедри філософії, соціології та права Одеської національної академії харчових технологій *Світлана Анатоліївна Дмитрашко*.

Науковий керівник — доктор політичних наук, професор *Марія Іллівна Мілова*.

11. Голокост єврейського населення на території Трансністрії в роки Другої світової війни.

Доповідач — студентка 1-го курсу Науково-навчального інституту економіки та менеджменту Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова (кафедра філософії та історії України) *Альона Сергіївна Ольшевська*.

Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Едуард Петрович Петровський*.

Підведення підсумків засідання

11 квітня (п'ятниця), з 14:00

Головний корпус ОНУ
вул. Дворянська, 2, 2-й поверх (праве крило), ауд. 72

Друге засідання:

**«Етичний та естетичний аспекти осмислення феномену
тоталітаризму і посттоталітаризму»**

Ведучі — кандидат філологічних наук, доцент
Лідія Всеволодівна Ковальчук,
кандидат філософських наук, доцент
Віра Володимирівна Савченко
Секретар — студентка 4-го курсу
Інституту соціальних наук ОНУ
Ганна Ярославівна Олійник

1. Понятие «человечество» и тоталитаризм.

Докладчик — аспірант кафедри філософії естественных факультетов філософського факультета ОНУ *Вера Сергеевна Бойко*.
Научный руководитель — кандидат філософських наук, доцент *Едуард Иванович Мартынюк*.

2. Трансформация мотива искупления от Ветхого Завета к Новому Завету (по материалам работ Рене Жирара).

Докладчик — студент 2-го курсу філософського факультета ОНУ (кафедра культурології) *Михаил Николаевич Козаков*.
Научный руководитель — кандидат філософських наук, доцент *Вера Владимировна Савченко*.

3. Мотив распятия Христа в изобразительном искусстве: культурфилософский аспект.

Докладчик — студентка 3-го курсу філософського факультета ОНУ (кафедра культурології) *Елена Сергеевна Козакова*.
Научный руководитель — кандидат філософських наук, доцент *Вера Владимировна Савченко*.

4. Джорджо Агамбен об антропологической машине эпохи модерна.

Докладчик — студентка 4-го курсу філософського факультета ОНУ (кафедра культурології) *Анастасия Александровна Фомичева*.
Научный руководитель — кандидат філософських наук, доцент *Елена Сергеевна Петриковская*.

5. Атеизация как важная составляющая советской идеологии.

Докладчик — магістрант кафедри філософії естественных факультетов філософського факультета ОНУ *Алёна Юрьевна Рогожинская*.
Научный руководитель — доктор філософських наук, професор *Людмила Николаевна Терентьева*.

6. Генеза міфологеми в радянському тоталітарному дискурсі (на прикладі зміни трактувань постаті Богдана Хмельницького).

Доповідач — студентка 4-го курсу Інституту соціальних наук ОНУ (кафедра політології) *Ганна Ярославівна Олійник*.
Науковий керівник — кандидат політичних наук, доцент *Олег Юрійович Хорошилов*.

Перерва 15 хвилин

7. Поэтика повестей Михаила Булгакова «Роковые яйца» и «Собачье сердце» (1924–1925).

Докладчик — старший преподаватель кафедри мировий літератури філологічного факультета ОНУ *Валентина Николаевна Вербенко*.

8. Поширення практики доносів у СРСР в період «великого терору» (1937–1938).

Доповідач — студентка 3-го курсу історичного факультету ОНУ (кафедра історії України) *Оксана Юріївна Лаврі*.
Науковий керівник — кандидат історичних наук, доцент *Едуард Петрович Петровський*.

9. Театр життя у комедії-сатирі Івана Багряного «Генерал» (1944).

Доповідач — аспірант кафедри української літератури філологічного факультету ОНУ *Катерина Вікторівна Степанець*.

Науковий керівник — доктор філологічних наук, професор *Наталія Павлівна Малютіна*.

10. З плеяди нескорених українських шістдесятників: Алла Горська (1929–1970).

Доповідач — кандидат історичних наук, доцент кафедри політології Одеського національного політехнічного університету *Олена Андріївна Шановська*.

11. Дисидентські мотиви у творчості Миколи Руденка (1920–2004).

Доповідач — студентка 3-го курсу філологічного факультету ОНУ (кафедра української літератури) *Ірина Валеріївна Косюга*.

Науковий керівник — кандидат філологічних наук, доцент *Оксана Григорівна Шупта-Вязовська*.

Підведення підсумків засідання

12 квітня (субота), з 14:00

Головний корпус ОНУ
вул. Дворянська, 2, 2-й поверх (праве крило), ауд. 72

Круглий стіл

«Масове суспільство як джерело тоталітаризму»

Ведучий — кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурології та мистецтвознавства
Одеського національного політехнічного університету
Марк Ісаакович Найдорф

Запрошені до участі:

Ольга Миколаївна Барановська, кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії та методології науки Одеського національного політехнічного університету;

Михайло Юрійович Борисов, старший викладач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту математики, економіки та механіки ОНУ імені І. І. Мечникова;

Оксана Андріївна Довгополова, доктор філософських наук,
професор кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Олександр Миколайович Захарія, кандидат хімічних наук,
доцент кафедри аналітичної хімії хімічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Олександр Сергійович Кирилюк, доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри філософії Одеської філії Центра гуманітарної освіти НАН України;

Марія Іллівна Мілова, доктор політичних наук, професор кафедри політології Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова;

Світлана Володимирівна Овчаренко, доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України;

Сергій Григорович Секундант, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та основ загальногуманітарного знання філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Ірина Іванівна Старовойтова, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії природничих факультетів філософського факультету ОНУ імені І. І. Мечникова;

Світлана Леонідівна Чачко, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості Інституту математики, економіки і механіки ОНУ імені І. І. Мечникова;

Михайло Олександрович Шабанов, кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політології Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова;

Микола Андрійович Шевчук, кандидат історичних наук, завідувач кафедри історії та світової політики Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова.

Запрошуються до участі всі учасники конференції.

Питання для обговорення

1. До якого ступеня представляється виправданим розширювальне тлумачення терміна «тоталітаризм», якщо відносити його не лише до держави, а й до суспільства? В яких випадках (і чи можливо взагалі) говорити не лише про державний, а й про суспільний тоталітаризм?

2. Що називається «масовим суспільством» і які його основні розпізнавальні властивості?

3. Чи можна вважати, що масовому суспільству притаманна схильність до тоталітаризму, чи тоталітарні режими ХХ століття були виключними проявами політичного життя, що неможливі в наш час?

4. Якщо масові суспільства схильні до відтворення тоталітарної свідомості і тоталітарних структур, то якими засобами ті чи інші сучасні суспільства захищаються (чи, навпаки, не захищаються) від відтворення тоталітарних рис самоорганізації у власному соціальному просторі?

Вопросы для обсуждения

1. До какой степени представляется оправданным расширительное толкование термина «тоталитаризм», если относить его не только к государству, но и к обществу? В каких случаях (и можно ли вообще) говорить не только о государственном, но и об общественном тоталитаризме?

2. Что называется «массовым обществом» и каковы его основные отличительные свойства?

3. Можно ли считать, что массовому обществу присуща склонность к тоталитаризму, или тоталитарные режимы ХХ века были исключительными проявлениями политической жизни, которые невозможны в наше время?

4. Если массовые общества склонны к воспроизводству тоталитарного сознания и тоталитарных структур, то какими средствами те или иные современные общества защищаются (или, наоборот, не защищаются) от воспроизводства тоталитарных черт самоорганизации в собственном социальном пространстве?

Рекомендовані джерела

1. Хоффер Э. Истинноверующий [Электронный ресурс]. — М., 2004. — Режим доступа: <http://www.klex.ru/x7>

2. Рукетт М.-Л. Познание масс. — М., 2010

3. Найдорф М. Очерки современной массовой культуры [Электронный ресурс]. — Одесса, 2013. — Режим доступа: <https://sites.google.com/site/marknaydorftexts/mass-culture>

4. Найдорф М. Культура тоталитаризма // Найдорф М. И. Введение в теорию культуры. Историко-культурный процесс. Глава VI: Рождение современной культуры [Электронный ресурс]. — Одесса: Optimum: 2004. — Режим доступа: <https://sites.google.com/site/marknaydorftexts/process/glava-vi-rozdenie-sovremennoj-kultury>

Підведення підсумків та закриття конференції

У підготовці конференції взяли участь викладачі, студенти, магістранти, аспіранти:

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

економіко-правового факультету:

- кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права;

Інституту соціальних наук:

- кафедра міжнародних відносин;
- кафедра політології;

історичного факультету:

- кафедра історії України;

філологічного факультету:

- кафедра української літератури;
- кафедра світової літератури;

філософського факультету:

- кафедра культурології;
- кафедра філософії природничих факультетів

Національного університету «Києво-Могилянська академія»

- кафедра історії факультету гуманітарних наук

Одеського національного політехнічного університету

- кафедра культурології і мистецтвознавства;
- кафедра політології

Одеської національної академії харчових технологій

- кафедра філософії, соціології та права

Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова

- кафедра філософії та історії України

Щиро дякуємо всім!

Запрошуємо до участі у подальшій спільній роботі всіх зацікавлених у проблематиці програми.

*Довідки за тел.: (048) 700-69-50, (094) 952-99-50
razum@onu.edu.ua, razum@ukr.net
<http://onu.edu.ua/uk/science/sprograms>*

Програма 2-ї науково-практичної конференції
**«Феномен тоталітаризму,
його прояви та шляхи подолання»**

Оригінал-макет виготовлено
в Одеському академічному центрі

Підп. до друку 03.04.2014. Формат 60×84^{1/16}
Гарнітура PT Sans. Умов.-друк. арк. 0,93
Тираж 50. Зам. № 912

Видавець і виготовлювач —
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

*Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4215 від 22.11.2011 р.*

Україна, 65082, Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел.: (048) 723-28-39; e-mail: druk@onu.edu.ua